

6. Školství Образование, просвѣта

6.1. Obecné pojmy Общи понятия

abeceda *ж.* азбука

absolvent *м.* абсолвѣнт: ~ **vysoké školy** абсолвѣнт на висше училище, университет

absolvování *ср.* завършване на училище: ~ **rekvalifikačního kursu** завършване на курсове за преквалификация; ~ **ročníku** завършване на клас, учебна година

absolvovaný *прил.* приключен, завършен

absolvovat, -uji завършвам (училище, курс): ~ **praxi** изкарвам практика; ~ **cyklus přednášek** изслушвам цикъл, курс лекции

certifikát *м.* сертификат

cvičení *ср.* упражнѣние

číst, čtu *несв.* четá

diplom *м.* дѣпломá: ~ **o středoškolském vzdělání** дѣпломá за средно образование; **vysokoškolský** ~ дѣпломá за висше образование

dovednost *ж.* умѣние, способност: **specifické ~i** специфѣчни умѣния

gramotný *прил.* грамóтен

hodina *ж.* чás; **vyučovací** ~ учебен чás

hodnocení *ср.* оцѣняване, оцѣнка

hodnotit, -ím *несв.* оцѣнявам

institut *м.* институт

kabinet *м.* кабинет

knihovna *ж.* библиотѣка

kolega/kolegyně *м./ж.* колѣга/колѣжка

kriterium *ср.* критѣрий

kurz *м.* кúрс, обучѣние: **rekvalifikační** ~ кúрс за преквалификация; ~ **češtiny** кúрс по чѣшки езѣк

lekce *ж.* лѣкция, урок

- naučit se, -ím se** *св.* наўча: ~ **nazpaměť** наўча наизўст
- navštěvovat, -uji** *несв.* посецавам, ходя: ~ **školu** посецавам училице
- negramotný** *прил.* неграмотен
- obor** *м.* специалност, професия, бранш: **studijní** ~ специалност (в учебно заведение)
- osnova** *ж.* основа; проект: **učební/studijní** ~у учебен план, учебна програма
- osvojení** *ср.* усвояване
- psát, píše** *несв.* пиша
- pokročilý** *прил.* напреднал: **mírně** ~ средно напреднал
- porada** *ж.* съвещание, съвет
- posluchač/ka** *м./ж.* студент/ка, ученик/ученичка
- potvrzení** *ср.* потвърждение, удостоверение, свидетелство
- poznámka** *ж.* забележка
- práce** *ж.* работа: **diplomová** ~ дипломна работа; **seminární** ~ курсова работа; **slohová** ~ съчинение, писмена работа (в училище)
- prázdniny** *ж. мн.* ваканция: **pololetní** ~ междусрочна ваканция; **letní** ~ лятна ваканция
- profesor** *м.* преподавател, гимназиален учител; университетски професор
- program** *м.* програма: **studijní** ~ учебна програма
- prospěch** *м.* успех: **nedostatečný** ~ слаб успех; **výborný** ~ отличен успех
- předmět** *м.* курс, предмет: **povinný** ~ задължителен предмет; **povinně volitelný** ~ свободно избираем предмет
- přednáška** *ж.* лекция
- přestávka** *ж.* почивка
- přijmout, -mu** *св.* приема
- přijímací** *прил.* приемен: ~ **zkouška** приемен изпит
- připravovat se, -uji se** *несв.* подготвям се
- ptat se, - ptam se** *несв.* питам, задавам въпрос
- rok** *м.* година: **akademický** ~ академична година; **školní** ~ учебна година
- rozumět, -ím** *несв.* разбирам

rozvrh *м.* програма, разписание, график: ~ **hodin** програма на часовете/лекциите

řád *м.* правилник

seminář *м.* семинар

student/ka *м./ж.* студент/студентка, ученик/ученичка

studium *ср.* учене, следване, обучение: **denní** ~ редовно обучение; **dálkové/**
distanční ~ дистанционно, задочно обучение; **bakalářské** ~ бакалавърска форма
на обучение; **magisterské** ~ магистратура; **přerušeni** ~а прекъсване на обучението

studovat,-uji *несв.* уча, следвам

stupeň *м.* степен: ~ **vzdělání** образователна степен

školení *ср.* обучение, квалификация

školit,-ím *несв.* обучавам, подготвям

školství *ср.* образование, система на образованието: **ministerstvo** ~ Министърство
на образованието (МОН)

třída *ж.* 1. клас (в училище): **žák první** ~у първокласник; 2. класна стая

učební *прил.* учебен: ~ **plán** учебен план; ~ **text** учебен текст

vědět, vím *несв.* зная

vědomosti *ж. мн.* знание, познание

výcvik *м.* обучение, тренировка

výchova *ж.* възпитание: **hudební** ~ музика (учебен предмет); **výtvarná** ~ изобразително
изкуство (учебен предмет); **tělesná** ~ физическо възпитание (учебен предмет)

začátečník *м.* начинаещ

znalost *ж.* знание, познание (придобито в училище)

zručnost *ж.* ловкост

6.2. Vzdělání Образование

osvěta *ж.* просвета

sčetlý *прил.* начетен, ерудитан

vyškolený *прил.* обучен

vyškolit,-ím *несв.* обуча, подготвя

vyučovat, -uji *несв.* преподавам, обучавам

výuka *ж.* учебен процес, обучение, преподаване: ~ **cizích jazyků** преподаване на чужди езици; **individuální** ~ индивидуално обучение

vyučovací *прил.* учебен: ~ **hodina** учебен час; ~ **jazyk** език, на който се провежда обучението; ~ **předmět** изучаван предмет

vzdělání *ср.* образование: **základní, střední, vysokoškolské** ~ основно, средно, висше образование; **celoživotní** ~ образование цял живот; **odborné** ~ професионално образование; **všeobecné** ~ общо образование

vzdělávat se, -ám se *несв.* образоввам се, квалифицирам се

vzdělaný *прил.* образован, интелигентен

vzdělávací *прил.* образователен, просветен; ~ **systém** образователна система

6.3. Věda Наука

akademie *ж.* академия: ~ **věd** академия на науките

akademický *прил.* академичен: ~ **rok** академична година; ~ **titul** академична степен

bádat, -ám *несв.* изследвам научно, проучвам

hypotéza *ж.* хипотеза

metoda *ж.* метод, методика: **experimentální** ~ експериментален метод; ~ **vyučování** метод на обучение

objev *м.* откритие, изобретение

objevit, -ím *св.* открива, изобретя

poznání *ср.* познание, знание

teorie *ж.* теория

věda *ж.* наука: **aplikovaná** ~ приложна наука; **společenská** ~ обществена наука, **současná** ~ съвременна наука; **přírodní** ~у естествени науки

vědec *м.* учен

vědecký *прил.* научен: ~ **á rada** научен съвет; ~ **pracovník** научен работник

výzkum *м.* изследване, проучване

zkoumat, -ám *несв.* изследвам, проучвам

6.4. Škola Училище

absence *ж.* отсъствие

absolvent/ka *м./ж.* абсолвѣнт/ка, абитуриѣнт/ка

cvičebnice *ж.* учебник, сбѣрник с упражнѣния

čítanka *ж.* читанка, христоматия

dějepis *м.* истѣрия (научна дисциплина, учебен предмет)

esej *м./ж.* есѣ, съчинѣние

gramatika *ж.* граматика

gumovat, -uji *несв.* трія с гума

gymnázium *ср.* гимназия

hlásit se, -ím se *несв.* вдѣгам рѣка

chodit, -ím *ходя:* ~ **do školy** *ходя* на училище

chyba *ж.* грѣшка

kniha *ж.* книга: **třídni** ~ училищен днѣвник

lekce *ж.* лекция, урок

lyceum *ср.* лицѣй

maturita *ж.* държавен зрѣлостен изпит, матура

maturitní *прил.* зрѣлостен: ~ **vysvědčení** зрѣлостно свидѣтелство

násobit, -ím *св.* умножавам

omluvit se, -ím se *св.* извиня се

omluvenka *ж.* извинителна белѣжка

opisování *ср.* преписване

opisovat, -uji *несв.* преписвам: ~ **od spolužáků** преписвам от съучениците

počítat, -ám *несв.* смятам, изчислявам

příklad *м.* пример: **matematický** ~ математическа задача

přírodopis *м.* природознание

ročník *м.* клас, випуск

ředitel *м.* директор

ředitelna *ж.* дирéкторски кабинет, дирéкторска ста́я

slabikář *м.* буквáр

slovník *м.* рéчник: **dvojjazýčný** ~ двузéичен рéчник; **kapesní** ~ джобен рéчник; **výkladový** ~ тълкóвен рéчник; ~ **synonym** синонимен рéчник

spolužák/spolužačka *м./ж.* съученик/съученичка

studovat, -uji *несв.* úча, слéдвам

škola *ж.* учíлище: **mateřská** ~ дéтска гради́на; **základní** ~ начáлно учíлище, оснóвно учíлище; **střední** ~ срéдно óбщообразовáтелно учíлище; тéхникум; **vysoká** ~ вíсше учíлище, университет, колéж; **soukromá** ~ чáстно учíлище; **státní** ~ държáвно учíлище; **průmyslová** ~ тéхникум

tabule *ж.* дъскá: **smazat ~i** изтри́я дъскáта

tělocvična *ж.* физкултúрен салóн

tělocvik *м.* физическо възпитáние

učeň *м.* ученик в професионáлно учíлище

učit se, -ím *несв.* úча

učivo *ср.* учéбен материáл

učitel *м.* преподавáтел, учíтел

úloha *ж.* задáча: **domácí** ~ домáшно; ~ **z matematiky** задáча по матемáтика

vyloučení *ср.* изключване; ~ **ze školy** изключване от учíлище

známka *ж.* оцéнка, белéжка: **dostat ~u** получавам оцéнка; **dobrá** ~ хубава оцéнка; **špatná** ~ лóша оцéнка

žák *м.* ученик

žákovský *прил.* ученичéски; ~ **knížka** ученичéски белéжник

6.5. Vysoká škola Университét

akreditace *ж.* акредитáция; ~ **vzdělávacích programů** акредитáция на образовáтелните програ́ми

asistent/ka *м./ж.* асистéнт/ка

bakalář *м.* бакалáвър

bakalářský *прил.* бакалавърски: ~**á práce** бакалавърска теза, бакалавърска дипломна работа; ~**é studium** бакалавърска степен, бакалавърска форма на обучение

cvičení *ср.* упражнение

děkan *м.* декан

děkanát *м.* деканат

diplomový *прил.* дипломен: ~**á práce** дипломна работа

dizertace *ж.* дисертация

doktor *м.* доктор (академична степен)

doktorand/ka *м./ж.* докторант/ка

fakulta *ж.* факултет: **filozofická** ~ философски факултет

humanitní *прил.* хуманитарен

index *м.* студентска книжка

kampus *м.* кампус, университетско градче

katedra *ж.* катедра; **vedoucí** ~у ръководител на катедра

knihovna *ж.* библиотека; **univerzitní** ~ университетска библиотека

kolej *ж.* общежитие

kolokvium *ср.* колоквиум

konference *ж.* конференция; **vědecká** ~ научна конференция

lektor *м.* лектор, преподавател (във висше учебно заведение): ~ **bulharštiny** лектор по български език

magistr *м.* магистър

magisterský *прил.* магистърски: ~**á práce** магистърска теза, магистърска дипломна работа; ~**é studium** магистърска степен, магистърска форма на обучение

menza *ж.* студентски стол

nepovinný *прил.* незадължителен, факултативен: ~ **předmět** факултативен предмет

obhajoba *ж.* защита: ~ **diplomové práce** защита на дипломна работа

obhájit,-ím *несв.* защитя

obor *м.* специалност, дисциплина; **ekonomický** ~ икономическа специалност; **technický** ~ техническа специалност; **studijní** ~ специалност в учебно заведение

odborník *м.* специалист

odborný *прил.* специализиран, професионален

pobyt *м.* престой, пребиваване; **studijní** ~ специализация

posluchárna *ж.* аудитория, лекционна зала

pozorovat,-uji *несв.* наблюдавам

praxe *ж.* практика

prorektor *м.* заместник-ректор

přihlásit se,-ím se *св.* кандидатствам; ~ **na vysokou školu** кандидатствам в университет

příručka *ж.* ръководство, пособие

publikace *ж.* публикация, издание

rektor *м.* ректор

ročník *м.* учебна година, випуск; **opakovaní** ~**u** повтаряне на годината

semestr *м.* семестър; **jarní** ~ летен семестър; **podzimní** ~ зимен семестър

stipendium *ср.* стипендия; **prospěchové** ~ стипендия за добър успех

studijní *прил.* отнасящ се до следване, учене; ~ **oddělení** отдел студенти

studovat,-uji *несв.* уча, следвам; ~ **dálkově/distančně** следвам задочно; ~ **na univerzitě** следвам в университет

studovna *ж.* читалня

test *м.* тест

titul *м.* титла; ~ **bakaláře** титла бакалавър; ~ **magistra** титла магистър

učebna *ж.* аудитория, учебна зала

uchazeč *м.* кандидат

univerzita *ж.* университет

vysokoškolský *прил.* университетски; ~ **učitel** университетски преподавател; ~ **é studium** следване в университет

vystudovat,-uji *св.* завърша; ~ **obor** завърша специалност

zápisky *м. мн.* записки; **dělat si** ~ вода си записки

zápočet *м.* завърка

zkouška ж. *изпит*: ~ **z něčeho** *изпит по něщо*; **maturitní** ~ *мату́ра, зрелостен изпит*; **písemná** ~ *писмен изпит*; **ústní** ~ *у́стен изпит*; **přijímací** ~ *прие́мен изпит*; **uspět u** ~ *у взема изпит*; **neuspět u** ~ *у късат ме на изпит, не взема изпит*; **státní závěrečná** ~ *държа́вен изпит*

zkouškový *прил.* *изпитен*: ~**é období** *сесия*; **letní** ~**é období** *лятна сесия*; **zimní** ~**é období** *зимна сесия*; **prodloužené** ~**é období** *поправите́лна сесия*

známka ж. *бележка, оцѣнка*: **výpis známek** *академи́чна справка*

6.6. Školní potřeby Учѣбни помагала

aktovka ж. *ча́нта (учи́лищна)*

fixa ж. *флу́мастер*

guma ж. *гу́ма*

kružítko *ср.* *перге́л*

křída ж. *тебеші́р*: **bílá** ~ *бя́л тебеші́р*; **barevná** ~ *цвѣтен тебеші́р*

mapa ж. *ка́рта*

ořezávátko *ср.* *остри́лка*

pravítko *ср.* *ли́ния*

propiska ж. *химика́лка*

sešit *м.* *тетра́дка*

tabule ж. *дѣска*

tužka ж. *моли́в*

zvýrazňovač *м.* *ма́ркер*

zápisník *м.* *беле́жник*